

LAUSUNTO POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUIDEN UUDISTUSEHDOTUKSESTA

Pohjois-Savon järjestöneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua mielenterveys- ja päihdepalveluiden uudistusehdotuksesta. Palveluiden saatavuus, selkiyttäminen ja integraation vahvistaminen ovat kannatettavia painopisteitä. Palveluiden saavutettavuus, ongelmien ehkäisy, eri ihmisryhmien erityistarpeiden huomioinen sekä yhteistoiminta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa jäävät ehdotuksessa kuitenkin erittäin puutteellisiksi.

Digitaalisten palveluiden rooli

Digitaalisia palveluita voidaan hyödyntää kestävästi vain täydentävässä roolissa ja edellyttävät konkreettista suunnitelmaa osana palvelupolkua. Digitaaliset palvelut edellyttävät myös kriittiseen arviointiin perustuvaa suunnitelmaa siitä, miten eri ihmisryhmiä koskevat saavutettavuusongelmat (*mm. tekniset, taidolliset ja yksilölliset esteet*) ratkaistaan yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Sosiaalihuollon merkitys

Sosiaalihuollollista näkökulmaa tulee vahvistaa uudistuksessa. Sosiaalihuollolliset kysymykset ovat ratkaisevan tärkeässä roolissa mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisyssä ja hoidossa.

Lasten, nuorten ja aikuisten palvelut

Väestö – työntekijä -suhde tulisi olla 500 lasta ja nuorta per työntekijä ja välittömästi saavutettavissa olevaa psykososiaalista tukea on lisättävä. Lasten ja nuorten tukemisen merkitys läheisten kärsiessä mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä vanhempien ja lähipiirin osallisuus osana lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmien hoitoa on huomioitava vahvemmin. Aikuisten osalta matalankynnyksen tuki (*esim. neuvonta, neulanvaihtopisteet, psykososiaalinen tuki*) on tuotava vahvemmin lähemmäksi ihmisten asuinpiiriä ja laitospalvelupaikkojen riittävyys on turvattava.

Haavoittuvammassa asemassa olevat ihmisryhmät

Uudistuksessa on tunnistettu vammaisuuteen ja neurodiversiteettiin liittyviä tekijöitä. Vakavana puutteena uudistuksessa on, ettei se tunnista lainkaan esimerkiksi seuraavia ihmisryhmiä ja heidän erityistarpeitaan: Nuoret 20–26-vuotiaat aikuiset, ikäihmiset, sukupuoli-, seksuaali-, kieli-, kulttuurivähemmistöt sekä etniset vähemmistöt sekä mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien aikuisten hyväksikäyttämät vanhemmat ja lapset.

Kolmannen sektorin rooli ja merkitys tulevaisuuden mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Kolmannen sektorin roolia ja merkitystä ei uudistuksessa ole tunnistettu lainkaan. Kolmannen sektorin toimijat ovat merkittävässä julkisen sektorin palveluita täydentävässä roolissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisyssä sekä erityisosaamista ja ihmisryhmien erityistarpeisiin vastaavien erityispalveluiden tuottajina. Toisaalta rahoituksen vähentyessä, kolmannen sektorin toimijoihin ei voida ilman resursseja kohdistaa kohtuuttomia odotuksia kyseisten ongelmien ehkäisyssä ja hoidossa. Lisäksi yhteistoimintakäytännöt ja yhteistyöhön tarvittava työajanresursointi on huomioitava rakenteellisella tasolla hyvinvointialueen omassa toiminnassa. Kolmannella sektorilla tulee olla omat edustajansa uudistuksessa mainituissa johtoryhmärakenteissa ja asiantuntijaverkostoissa. Yhteistoiminta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on myös nimettävä ja resursoitava osaksi kaikkien ammattiryhmien perustehtävää.

Pohjois-Savon järjestöneuvoston puolesta,

Tatu Tossavainen

Pohjois-Savon järjestöneuvoston puheenjohtaja

+358404874806, tatu.tossavainen@nuortenpalvelu.fi